

VIDA DAVIDOVIĆ

MUČNINA

O neodrastanju

KONTRAST
Beograd, 2022.

*Ko bi mogao odrediti granice gde slast prelazi u bol,
a gde je bol još slast.*

Onore de Balzak

PROLOG

espresso m. (retko u mn. samo u gen. uz brojeve i količinske priloge, npr. pet espressi) ital. napitak pripremljen filtriranjem kafe na specijalnom električnom aparatu; popiti.

Nisam zamišljala da će izgledati ovako. Nije bilo moguće uhvatiti je pogledom, amorfnu i razlivenu u prostoru. Imala je široke pokrete, raspuštenu kosu, otkrivene gležnjeve, i bila je u odjeći koja je poslušno ne dodiruje. Kuk joj je bio naglašen u hodu, visoko pozicionirane jagodice. Dok je ona prilazila mom stolu cijeli kafić se udaljavao. Ceger, veći od dugog torza, umalo je srušio *espresso* djevojke za susjednim stolom.

Prije nego što je došla ja sam sjedila za stolom i posmatrala snijeg kroz prozor kafića. Prijetila je da sruši sve dok je prilazila. Kada je zamalo srušila kafu djevojci koja je sjedila za stolom pored, djevojka ju je upadljivo pogledala. Ona nije pogledala u djevojku već je zamalo cegerom srušila i moju kafu. Da je to uradila možda bih se naljutila, a možda bih pomislila da je simpatična. Grizla sam plastičnu kašičicu kad je stigla. Plašila sam se da ne izgledam prosto.

„Izvini što kasnim, molim te”, rekla je kao da se mazi. „Nađa.”

„Ja sam Anja”, odgovorila sam.

„U salonu su mi pričali o tebi, uvek spominju kako si bila najbolji student pa mi je drago. Eto, da znam nešto o tebi, bolje od frizerke nego preko oglasa.” Malo se nasmiješila i pogledala me ohrabreno.

Pričala je kao beba. Glas joj je bio za dvije oktave viši. Prepoznavala sam to kod ljudi jer sam to isto radila. Baš zato me je nerviralo kad drugi ljudi tako govore. Samo sam ja imala pravo da pričam kao beba.

Na trenutak sam osjetila sramotu zbog straha da izgledam prosto. Sramota na sramotu. Pravila sam se da me je prenula iz razmišljanja o nečemu dubokom. Željela sam da ova djevojka pomisli da stalno mislim o nečemu pametnom i važnom, a ne kako zapravo razmišljam o tome što me je sramota sramote.

„Jesi li me dugo čekala?“, iznenadno je upitala opet, vjerovatno ne uviđajući potencijal nastavka razgovora sa mnom u bilo kom drugom smjeru. „Ne snalazim se još uvek baš najbolje, a dopešaćila sam sama dovde.“

To je rekla polupokajnički, što uopšte nije išlo uz lik djevojke koja prijeti da sruši moju, svoju i tuđe kafe.

„Ma ništa“, odgovorila sam, četiri oktave višim glasom.

Ona se smijala piskavo odlazeći korak dalje u prenemaganju, zvučeći jezivo infantilno. Željela sam i ja da se tako smijem. Vidjela sam da je ona u sitnoj prednosti. Nisam voljela kad je bilo ko bio u prednosti. Moj glas je morao da bude jedini koji odjekuje prostorom bebaćeg prenemaganja.

„Strašno mi je kad moram da hodam. Čitav život idem samo gore-dole taksijem“, kaže.

Zamišljala sam Keri Bredšo koja ruši taksi stanicu da bi potom ušla u taksi. Govori taksisti adresu i uliježe u sjedište. Uživa u vožnji. Ona je izgledala kao neko ko uživa u svemu, osim, možda, u razgovoru sa nekim ko jede plastične kašičice iz šoljica.

„Možeš i ovdje da ideš taksijem, realno“, rekla sam joj jer nisam imala šta pametnije da joj kažem.

Ona se, međutim, blago nasmiješila, ovog puta suptilnije i ženskije. Nisam bila sigurna da li to želim da posjedujem.

Uzela je veliki ceger i po njemu dugo kopala.

Piljila sam u njeno lice pokušavajući da ga memorišem dok je ona vadila ključeve i stavljala ih na sto, pored sažvakane kašičice.

„Evo ga“, rekla je ona odizujući ključ i moju strepnju, „veliki je za donja vrata, mali je za donja. Oko računara smo rekli. Videćeš, snaći ćeš se na Dorćolu...“

Ona je mogla da priča vječno.

„Jedva čekam da dođem u Beograd”, rekla sam tada sa namjennom da i ona čuje moj bebači glas.

Nije odgovorila.

„To svi uvek kažu”, rekla je, znajući ko sam ja, a ja sam bila svi dok je ona, može se reći, neko ko se trudio da postane niko, a u stvari je bila neko. Namjerno se prelivala da bi postala niko, ali joj nije polazilo za rukom. Ja sam bila po rođenju svi, isto kao što ona po rođenju nikako nije mogla da bude niko.

„Sa razlogom”, pokušala sam, „Beograd je veliki grad.”

„Nije ni Beograd baš savršen”, odgovorila je.

Ali kako? Nije bilo moguće da ona ne voli Beograd. Ona se vozila taksijem. Obijala sam povjerovati u mogućnost da ona ne voli Beograd.

„Ali nudi više mogućnosti sigurno”, govorim joj u nadi da možemo da se vratimo na prijašnji razgovor. Nisam željela da me mrzi.

„Valjda je svuda okej ako se snađeš?”, rekla je ona pomirljivo. Nisam znala da li je to odgovor i da li je još uvijek bila ljuta na mene i da li je uopšte ikada i bila. Imala sam utisak da je bila ljuta na mene otkada me je vidjela sa kašičicom, otkada je ušla u kafić, a posebno otkada sam iskazala da je Beograd nešto o čemu treba maštati.

Ona mi je naglasila da nije, ali da možda za mene i jeste.

„Pa da, zavisi”, samo to izgovaram.

Keri Bredšo je pogledala ka meni. Brzo je digla pogled i jednim jakim zamahom iz lakta mahnula prema konobaru.

„Račun, molim vas”, kaže mu ljubazno.

Ostavila je pet maraka bakšiša, što sam shvatila kao njenu bahatost. Onda sam se sjetila da ona ni ne zna da li je pet maraka mnogo ili malo.

Banjaluka

skalamerija (grč. skalenos, iskrivljen) gomila predmeta ili jedna sprava, odnosno, građevina napravljena nesimetrično i bez sklada.

Tog dana smo krenuli na skijanje i činilo mi se da smo pošli na odmor pre nego što smo stigli da se umorimo. Ja sigurno nisam bila umorna već toliko srećna da mi se činilo da ću da iskočim iz kože. Nisam često bila srećna, a kada sam bila, to se činilo euforičnim i prenagljenim, kao kada skačeš sa litice u more. Takođe, govorili su mi da pričam nepovezano kao i da sam sklona skokovima sa teme na temu. Nisam znala da izgovorim rečenicu, a da se rečenica ne preliva. Takva je bila i moja sreća, naročito tog dana.

Saša je pakovao naše skije, ogromne kao moja sreća. Spretno se provlačio između mojih *skalamerija*. Sad bi se dalo pretpostaviti da će ovo da ide u nekom pravcu a la „moj muž me ne razume i moje pre-le-pe vaze zove *skalamerijama*”. Ali nije, ja sam ih i sama zvala tako. To i jesu bile, ja sam ih beskrajno volela, kao što sam volela i još neke stvari koje sam, opet, nazivala *skalamerijama*. Recimo, volela sam velike šankove, svoje prijatelje i rodni kraj. Ništa od toga nisam imala više, ostale su samo vaze.

Saša je provlačio skiju pored vaze. Hvatala sam mu ogromno rame krajičkom oka, gledajući dugo, u nadi da će primetiti. Kako sam videla da nije primetio, morala sam da mu dam do znanja da sam tu.

„Ne zaboravi moju kacigu!”, rekla sam mu i on se okrenuo.

Nasmešio se lagodno. Iako nikada nije delovao umorno znala sam da mu je trebao odmor. To se videlo na njegovom licu. On je stalno radio, a ipak mu nije trebao odmor. Radio je opušteno, bez pritiska i straha. Kada bi išao u ordinaciju, on se ponašao kao da ide na godišnji odmor. Tako je to kod ljudi koji vole svoj posao, što je kod lekara verovatno čest slučaj.

„Ma, gospođa ne može bez kacige!”, odgovorio mi je on.

To su bile naše interne fore. On mi je često govorio da sam gospođa, a ja sam se pravila uvređena. On me je zezao, a u stvari mi se divio. Durila sam se, a u stvari sam se osećala kao da mi je „gospođa” pripadalo. Jer, u slučaju da sam „gospođa”, razne *skalamerije* postaju šarmantne. Ukoliko ne postoji „gospođa” *skalamerija* ima samo dimenziju suviše, propale buđi. Raspad je mnogo slađi ako imaš titulu „gospođe”.

Uzela sam svoj veliki džemper i spakovala ga u još veći kofer. U koferu je bilo toliko stvari da su iskakale ispod ivica. Jedva sam ga zatvorila, zakopčala rajsferšlus i podigla ga na točkiće.

I tek tada smo mogli da odemo na jedan gospodski odmor jer se nikada ni od čega nismo ni umorili. Ja jer nisam radila, a on jer je bio previše stabilan za mogućnost umaranja.

Beograd

budizam, -zma m. filozofsko-religijsko učenje Bude, čija je glavna karakteristika težnja za iščezavanjem u nirvani, pesimizam i samo-odricanje

Bilo mi je teško da dovučem tu masu kofera do stana.

Nađa je živjela na posljednjem spratu. Vidjela sam je jednom, u kafiću pre tri nedjelje. Vjerovatno nikada nije morala da ih nosi sama. Djelovala je kao žena koja je uvijek imala nekog i to, vrlo vjerovatno, za sve.

Zgradom se širio miris buđi. Tako nešto nije postojalo u mom rodnom gradu. Plafoni su bili visoki i nisu nagovještavali skore investicije. Nisu odisali estetikom tranzicije i provincije. Zgrada je takođe mirisala i na filadendron, ali je imala i nešto od *šanela pet* ili sam ja to umislila, praveći od Beograda Pariz i od svog budućeg života neki francuski *softporn*.

Vrata su bila mala i jedva sam uspjela da prođem sa koferima. Nađina dnevna soba je, nasuprot tome, bila velika i, na moje

veliko iznenađenje, nije imala ničeg pariskog u sebi. Iako je stan bio star vidjelo se da se Nađa potrudila da izbacila stari namještaj i da ubaci neke čudne stvari. Nije mi bilo jasno zašto. Očigledno je bilo da sam precijenila njen ukus, jer su te stvari bile toliko ružne da sam se pitala kako je moguće da je ova žena vizuelna umjetnica.

Njeno preliivanje pak nisam precijenila. Možda nije bila idealna vizuelna umjetnica, ali je bila idealna gradska riba koja se preliiva na sve strane. Svuda po stanu bilo je velikih komada nameštaja koji su vladali prostranom dnevnom sobom. Nađa se preliivala preko fotelja pa sve do lamperije. Bilo je svuda pomalo Nađe. Frizerka mi je za nju rekla da je „malo čudna”. Ovaj stan nije bio čudan. Bio je samo njen, zaključila sam iz one impresije koju sam imala o njoj u onih pet minuta i iz maničnog gledanja *Instagrama*. Nađa, zapravo, nije uopšte bila čudna. Bila je samo rasuta, nekontrolisana i spontana. *To znači biti čudan za Banjaluku*, pomislila sam.

Od svih tih glomaznih stvari najveći su bili baldahini. Detektivski sam prišla svakom, ostavivši kofer i zagledala šta ima iza. Nije bilo ničeg, samo malo prašine koju je trebalo češće brisati.

Pored baldahina, stan je bio krcat sitnicama sa putovanja. Vidjela sam figuricu Bude i pregršt alkoholnih pića iz raznih krajeva svijeta. Vjerovatno joj je bilo teško da ostavi sve te stvari iza sebe. Svi predmeti u stanu su djelovali kao da imaju neku priču, čak i ti prašnjavi baldahini. Odisali su uspomenu. Bila sam sigurna da ona strašno voli uspomene. Sa druge strane, nekih uspomena je vjerovatno pokušavala da se riješi, baš kao i ja.

Nasred stana stajala je ogoljena šipka. Nisam bila sigurna da li je to fora ili nešto od značaja na šta je trebalo da obratim pažnju. Moj um je na brzinu konstruisao priču po kojoj je Nađa bila dizajnerka nakita preko dana, a noću je postajala raskošna strip-tizeta što je, naravno, imalo veze sa baldahinima, vrlo vjerovatno sa opijumom i sasvim sigurno sa mračnim seksualnim aferama.

Naravno, ništa od toga nije bilo tačno i ja sam to znala. Vidjela sam dovoljno slika na Nađinom *Instagram* profilu da znam da je, nažalost, bila samo *poldenserka*.

Iako je taj stan imao neku tešku, oporu opijumsku notu, bio je dovoljno ispunjen bojama da se u šarenilu izgubila neka vrsta mraka koja se, po tradiciji, pripisivala baldahinima i malim uspomnama. Na moju žalost, bilo je i mnogo svjetlosti. Nikad nisam voljela svjetlost. Svaki put pri ulasku u kafić tražila bih najmračnije mjesto. Nisam voljela ni šarenilo. Uzdahnula sam duboko. Činilo mi se da ću se u ovom stanu napatiti.

Prišla sam najvećem prozoru u stanu. Zapitala sam se: da li se svaka flekica na mom licu ili tijelu vidi svaki put kad stanem na sunce? Razgrnula sam zavjese. Osjećala sam pečate sunca na nausnicama, dok su osvjetljavali svaku dlačicu koja se razarajuće grubo, neženstveno probijala ispod kože.

Na prozorima su bili poslagani kristali. Malo kamenje ružičastih, roze, tirkiznih boja. Slagalo se uz stan. Možda je Nađa, zapravo, bila *budistkinja*. Snažno sam željela da to bude.

Na prozoru je stajala biljka koju nisam prepoznala. Nadala sam se da je neću ubiti. Uzela sam roze kristal i okrenula ga ka suncu. On je prelamao svjetlost po zidu i baldahinima.

Stajala sam na suncu dovoljno da mi postaje neprijatno. Potom mi je postalo toliko neprijatno da sam bacila roze kamenčić na ulicu. Potom mi je bilo toliko neprijatno što sam ga bacila da sam za njim i pljunula. Pljujem nekada kada mi je neprijatno. Sramota na sramotu.

Olakšana za jedno pljuvanje, mogla sam da se usresredim na ulicu. Bila je mala i ljudi su njom nehatno prolazili. Prekoputa je bila i jedna jednako stara zgrada.

Otišla sam do toaleta misleći o *budizmu* koji Nađa, neminovno, praktikuje. Stajala sam pred razgolićenim ogledalom osjećajući još onaj zračak sunca kako mi prži dlačicu iznad usne. Skinula sam odjeću sa sebe i skrenula pogled sa ogledala. Znala sam da imam crni donji veš, da sam to jutro obukla čiste gaće i da bih pljunula od neprijatnosti kad bih vidjela sebe голу.

Izbjegavajući suočavanje sa sisama ili strukom, ispred ogledala sam se pažljivo fokusirala na svoje usne i izvadila crveni karmin

iz džepa pantalona koje sam bacila na pod toaleta. Imala sam užasno malo vremena da se sredim.

Uzela sam telefon u ruke i pozvala jedan broj. Nadala sam se da se niko neće javiti. Naravno, javio se, jer očekuje moj poziv.

„E”, trudila sam se da zvučim euforično.

„Anja, 'si stigla?”, kreštavo je rekla Andrea.

Mrzila sam kreštavost i uzbuđenje. Pričala sam telefonom sa djevojkom koja je studirala četiri godine u Beogradu dok ja dolazim tek sada na master studije. Ona je posjećivala Banjaluku jednom mjesečno.

Nikada me nije zvala da pijemo kafu, ali je sada, odjednom, kada sam ja došla u Beograd da živim u Nađinom širokom stanu, ona postala moj najveći obožavalac.

Kada sam shvatila da ne mogu da se nalazim u gradu sa njom i da još pješačim do lokala u kojem treba da sjedimo, rekla sam joj da mi da adresu i da ću doći taksijem. Osjetila sam krivicu jer sam već počela da trošim pare koje, ionako, nemam.

Popravila sam karmin i prešla omaškom na nausnicu. Došlo mi je da pljunem od neprijatnosti. Olakšanje mi je pružila činjenica da se vozim taksijem, što me je podsjetilo na moju prvu impresiju o Nađi. Mali ubod krivice zbog trošenja para brzo me je prošao jer je to bila neka vrsta nagrade. Ipak sam se preselila u Beograd. Zaslužila sam taksi i zaslužila sam i ja da budem Keri Bredšo. Ili *budistkinja*.

Jahorina

*apartman, -ana (m. fr.) a. komforan, otmen stan od više prostorija.
b. više hotelskih prostorija koje čine jednu stambenu celinu*

Stigli smo u *apartman* u sumrak. Sumrak je mirisao na borovinu, a *apartman* na luksuz. Došli smo u sobu i brzo ostavili kofere, radujući se bazenu. Saša je, kao i ja, voleo spa-centre. Razgovor o termama u Francuskoj bio je jedan od naših prvih

razgovora. Tad smo shvatili da smo oboje išli po istim zimovalističima i da postoji mogućnost da smo se nekada i sreli, dok smo bili deca. Pokušali smo da se prisetimo susreta, ali nam nije išlo. On je, doduše, bio mnogo drugačiji od svih ljudi iz mog društva. Večito je mirisao na zdravu hranu, slatkast znoj teretane i gips iz ordinacije. Skoro pa kao spa-centar, što je i bio njegov prirodni habitus.

Miris spa-centra podsećao me je na vreme kada sam još sanjala o tome da živim negde daleko. Tad smo svi želeli da idemo u Evropu. U međuvremenu smo shvatili da Evropa nije želela nas, a da ni mi nismo imali pojma šta želimo.

Ušli smo u spavaću sobu. Naš krevet je bio ogroman. Da smo bili u filmu, bio bi posut ružinim laticama i tada bih već izašla iz njega (i iz filma i iz kreveta), jer je sve to previše kič. Ovako, bez latica, podsećao me je na doručak u krevetu, što jeste kič, ali je i sreća. Sa laticama bi bilo strašno.

Moja sreća više nije bila velika i nepojmljiva kao tog jutra. Sad sam je polako sabijala u arterijama. Sabijala sam je u džakuzi, u omeđine slova *UGG* na čizmama i u *apartman* na Jahorini. Sreću sam sabijala u Nađa, što znači Saša i ja, što znači on. Nisam htela da joj dopustim da se izlije.

Svetla je bilo mnogo. Svetlo sam volela kada je ulazilo kroz široke i velike prozore, kao kod moje kuće, „tu negde u Beogradu”.

Saša me je poljubio u potiljak. Okrenula sam se ka njemu da bi me video na svetlu. Toliko sam se često izlivala da mi je okej bilo da ostanem unutar kože.

Poljubio me je u vrat, a ja njega u ruku. Uzela sam njegov prst u usta. Ubrzo smo završili u krevetu. Sa Sašom mi je ponekad dosadno, ali ne i danas. Samo sam na sekundu pomislila da bih volela posle da odem u bazen i pojedem neke jagode. Protegla sam se sporo.

„Znaš li koliko te volim?“, rekao mi je Saša kada me je zagrlio u toku mog istežanja.

„I ja tebe“, rekla sam, stisnuvši mu kolenom bedro, „nemoj nikada da ideš.”

Poljubio me je. Usne su mu mirisale na *espresso*. Nije imao ukus kokaina ni trave ni alkohola ni sušija. Nije bio ništa nalik mojoj stvarnoj kući. Saša je bio moje detinjstvo u spa-centru u Francuskoj, utočište negde tamo, u Banjaluci u koju sam se preselila da bih živela sa njim i da bih i ja išla u teretanu.

Klimnula sam glavom i nosom očešala njegov nos, da se uverim da nikad neće otići. Butine su mu bile lepe i velike, bilo je i prelepo i istovremeno zahtevno obuhvatiti toliko muške butine svojim malim zglobovima. Protezala sam ruke i noge, tražila njegovu kožu pod noktom, stomak mi se uvijao od telesnosti. Usne su mi tražile njegov obraz, a on je svoj obraz sve više zarivao u moju kosu i dugo, dugo je udisao. Bilo mi je jako lepo, ali često nisam uspevala da dođem do orgazma, gotovo nikada. Iako sam povremeno uživala u dodiru, bilo mi je potrebno u nekom trenutku da taj dodir prekinem, a znala sam da Saša neće prekinuti dok me ne zadovolji. Istegnula sam se, nedovoljno da bi Saša to pobrkao sa odglumljivanjem orgazma, ali sasvim dovoljno da opet možda i može da pomisli da sam svršila. I pomislio je. Tada je on svršio i odvojili smo se jedno od drugog. Imala sam želju da kažem: znaš, nekad mi je lepo iako ne svršim. Nisam rekla ništa. Sve je bilo previše prelepo tog dana i svaka elaboracija bi ubila sunčani, Jahorina–beli san.

Ležali smo posle. Volela sam te trenutke, jer mi se zapravo činilo da neće otići. To je jedini trenutak kad sam bila potpuno uverena. Imala sam neku prazninu u sebi, kao i uvek posle seksa kada sam glumila orgazme, ali me je onda zagrlio i sve to je nestalo.

Telo mu je zračilo toplotom. Nekada mi je malo smetalo što leži pored mene kad je leto i kad se znoji, ali sada mi nije bilo strašno. Kad god bih se zabrinula da će nešto loše da se desi, sve više i više mi je prijala njegova toplota.

Tad sam ustala da zapalim cigaretu i da se nakratko odvojim. Izašla sam na prozor koji je veličinom podsećao na moj beogradski, ali svež planinski vazduh bio je miljama drugačiji od smoga na koji sam navikla. Smog je gušio, ovaj vazduh, preplavljen borovinom, davao je utisak i spokoj širine.

Pošto sam ja, ipak, navikla da se gušim u smogu, zapalila sam cigaretu i zakašljala se. Prizivala sam miris borovine koji sam osetila kada smo izašli iz kola ispred hotela. Sada ga već nisam osećala i to mi je nedostajalo.

„Izbacite te iz hotela”, začula sam duboki glas mog muža, „ovo je Evropa.”

Nije mi bilo jasno kojom logikom je Jahorina u Evropi i krenula sam prigovorim, ali mi je ta konstatacija jednim pogledom oko sebe, u sekundi, dobila neki smisao.

Jahorina je ličila na spa-centre u Francuskoj. Moje UGG koje sam imala na nogama, moj balejaž na kosi, moji nokti, moj konfekcijski džemper i skupa posteljina na ogromnom *California king bed*-u (da ne kažem krevetu) bila je identična kao i bilo gde u Evropi. Lokalitet je bio prividan, roba je bila opipljiva. Volela sam taj miris konfekcije i hiperprodukcije. Volela sam tu Evropu, ali ona nije volela mene. Nije mi dozvoljavala da zadržim najdraže navike.

„Evropa je nula za ovaj hotel!”, rekla sam.

Ovaj hotel je za mene bio Evropa, svaki hotel, kao i tržni centri, neon, *san* mene, devojčice, koja je plakala kada je Đinđić ubijen zato što je mama plakala, i koja se klela da nikada neće zapaliti cigaru, pa ju je na kraju zapalila. Devojčice koja nije htela da bude gubitnik tranzicije i lenština.

A, ipak, pušila je na prozoru.

„Ne bi bio prvi put da me neko izbacuje na ulicu”, govorila sam halapljivo, kroz dim, željna sveže borovine i mirisa mirisnih štapića iz *Zara Home*-a.

Saša je prišao i poljubio me u obraz. Opet je zračio na toplo, a ja sam htela ono sveže. Osetio je to pa se malko odvojio. Uzeo je cigaru iz moje pakle i zapalio je. Volela sam kako puši. Muškarci koji puše često to rade nespretno. On je to radio muževno. Moj tata je gledao mnogo vesterna kad sam bila devojčica. Sašino pušenje podsećalo me je na pušenje kauboja iz vesterna. Na tatino pušenje.

Nije se okretao prema meni. Gledao je u daljinu. Najviše sam ga volela kada me ne gleda, kad puši i kad deluje skroz kul. Pušenje mu je bila jedina loša navika. Nije pio mnogo, nikada se nije drogirao, bio je skoro pa apolonski čist i savršen. Jedino je iz njega, povremeno, šikljao dim cigarete. I to je bilo lepo, poput nekog mesta ranjivosti, ali ne patološke i morbidne. Bilo je samo ljudski toplo.

„U Banjaluci te niko neće izbacit iz lokala. Govna!”

To nije bilo fer.

„Kakva, bre, govna, nisam platila kiriju godinu dana.”

I nisam.

Ne sećam se na šta sam trošila novac. Volela bih da mogu da kažem da sam trošila na drogu ili da sam se zadužila, ali ništa od toga nije bila istina. Kupila sam nekoliko torbi, par karmina i jedne skupe čizme. Sećam se da sam naručivala hranu tri puta dnevno. Novac sam trošila na male i uzgredne stvari, iako ga nije bilo. Sve više se trošio. Bio je toliko apstraktan da nikada nisam mogla da ga uhvatim ni za glavu ni za rep.

Saša me je pogledao sa ljubavlju. Taj pogled sam mnogo volela.

„Ja ću ti od sada platiti svaku kiriju”, kaže mi.

Toliko je bio dobar, kao nijedan muškarac u mom životu. Stomak bi me instinktivno zboleo kada bih se setila svakog čoveka koji me je do sada puštao da propadnem. Davali su mi drogu, naručivali su mi burgere posle izlazaka i govorili da imam lepe sise. Nikada mi neko nije pravio ovsenu kašu za doručak. Niko od mojih bivših nikada nije zaradio svoj novac. Sa njima sam mirisala na brzu hranu i znoj. Njušila sam Sašu. On je bio moje detinjstvo u spa-centru.

Naslonila sam glavu na njegovo rame.

„Osećala sam se kao da me je neko stavio u zatvor, a ne kao da su mi samo, eto, samo uzeli prostor,” prisećala sam se. „Ima nešto odvratno u tome kad postaneš kao neka propalica. Odjednom te svi odbace. To je bila greška, sve sa tim lokalom, ali nije bilo baš kako su pričali. Nije fer.”

Kada su mi zatvorili lokal, nikog više nije bilo. Nisam više bila Nađa, dizajnerka unikatnog nakita, već Nađa, devojka koja je jednom probala da bude dizajnerka unikatnog nakita. Otišla sam kod drugarice to isto več. Tešili su me svi, i sećam se da je Kiša rekla da moram sebi da oprostim grešku. Rasplakala sam se u toaletu jer je moju inicijativu nazvala greškom. Ivan mi je rekao da ja jednostavno nisam sposobna za *frilensing*. Ili, još gore, za *rad u kulturi*. To me je zabolelo.

Ivane, mislila sam, *ti nisi sposoban za frilensing* (ili rad u kulturi) jer si jedan običan narkoman čije slike niko ne voli. Kiša je rediteljka koja je poslednju dobru predstavu uradila pre deset godina. Vi ste u životu mnogo više grešili i sve su vam praštali. Grad, ulica i svi koji vas znaju su vam praštali, jer ste imali novac. Ja ga više nisam imala.

Tako sam mislila, ali mu ništa nisam rekla. Znala sam da ću ubrzo da odem. Moj bivši dečko tupavo je buljio u mene sa vrata, poprilično pijan, i tada se nasmejao na Ivanov stav o mom neuspahu. Svi su se znali, svi su izlazili zajedno i svi su povlašđivali i smejali se jedni drugima na fore, dok sam se ja otimala i prelivala i nisam dopustila da istrunem zajedno sa brzom hranom po konjeterima.

Saša je naišao u pravo vreme i činilo mi se da uz njega nikako ne mogu da istrunem.

„Nisi pogrešila”, kaže mi Saša. „Rizikovala si, ali nije uspelo. Probala si nešto sama. Svi greše.”

Nisam verovala u to jer sam dovoljno puta u životu videla da jedna greška može biti dovoljno kobna da ti uništi život. Svi su mi se smejali te večeri, zaključivši da sam prosečna umetnica, jer talenat uvek nađe način. I tada mi se učinilo da niko, osim mene, nikada nije pogrešio. Saša, prvi, nikada nije grešio. Meni samo nije bilo mesto na tržištu jer sam bila višak, gubitnik tranzicije i lenština. Bila sam neodgovorna, razmažena, sposobna samo da nižem perlice, mada mi se čini da ni za to nisam bila preterano nadarena.

Protresla sam narukvicu na svojoj ruci. Ja sam je pravila. Ivan mi je jednom kroz smeh rekao „da ne kačim talas trendova”. Od tada smo se čuli možda još par puta. Nikad ga nisam ni volela toliko. On nikada nije bio kao Saša. Saša je bio sposoban za štošta i ja sam ga pustila da bude.

Sada smo Saša i ja otvarali novi prostor i namera mi je bila da se bavim samo perlicama. To je za mene bilo sasvim dovoljno. On je plaćao račune za lokal, ja sam ga volela. Istinski sam ga volela, što nikako nije bilo iz koristi već zbog divljenja prema njemu i činjenici da su to bile njegove, a ne roditeljske pare. Bio je godinu dana mlađi od mene, a već je toliko toga postigao. Imao je svoju ordinaciju, koju je doduše otvorio uz pomoć porodice, ali je ugled u poslu i dalji uspeh ostvario sam. Svaki dan je dolazio umoran sa posla jer je taj dan pregledao desetine devojčica sa skoliozama i dečaka sa prelomima ruke od fudbala.

Rad. Saša je mnogo radio dok sam ja bila okorela, nesrećna buržujka koja nije umela da radi jer je celi život bila okružena ljudima koji nikada nisu radili, ali su se bolje od mene „kačili na talas”. Ipak, nekad, kad bih gledala Sašu, učinilo bi mi se da se u meni rađa želja da nešto stvorim i uradim. Pozitivno je uticao na mene – motivisao me je da se probudim, da ne sedim, da ne tumaram i da uspem. Da ne budem više neki neuspeh kapitalizma, već nešto stvarno, nešto postojeće. Važno je bilo da pronađem svoj smisao, što se još nije dogodilo, ali uz Sašu sam osećala kako se taj instinkt polako budi.

Setila sam se kada me je odveo prvi put na ručak. Njegove šake su mi sugerisale bezbednost dok mu se u očima videla odlučnost. Jeo je malo i otmeno. Ništa nije proždirao. Skoro nikada nije pio više od čaše vina. U svemu što je radio imao je mere, ukusa i dostojanstva. Nije mi uvalio da platim ručak izgovarajući se na svoj tobožnji feminizam. Račun je platio on. Platio je on, sigurno i pouzdano, kako dolikuje osobi koja nikom ništa ne duguje.